

EINDADVIES COMMISSIE BUDGET 40+ WIJKEN

Aanbieding

Den Haag, 20 mei 2009

Geachte minister,

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Budget 40+ wijken. Wij hebben hiermee onze werkzaamheden voor de eerste tranche van dit budget afgerond.

In deze rapportage kunt u lezen aan welke van de 26 ingediende aanvragen wij adviseren geld toe te kennen. Ook leest u in dit advies hoe wij tot deze afweging zijn gekomen. Maar allereerst willen wij nog even kort stilstaan bij het waarom van het Budget 40+ wijken.

In het Actieplan Krachtwijken van juli 2007 wordt een regeling aangekondigd voor wijken die niet tot de 40 prioritaire wijken behoren, maar die wel een vergelijkbare problematiek kennen. Er wordt gesproken van een extra bijdrage voor gemeenten die niet in staat zijn om met de reeds ter beschikking staande middelen en rijksregelingen de stevige leefbaarheidsproblemen van die wijken op te lossen.

De Tweede Kamer heeft hiervoor met de voorjaarsnota van 2008 budget beschikbaar gesteld: in totaal € 60 miljoen, in twee tranches van ieder € 30 miljoen (eerste tranche 2008-2009, tweede tranche 2009-2010). Zij heeft vervolgens aangegeven, dit geld met voorrang te willen bestemmen voor wijken binnen de G31 zonder of met maar één aandachtswijk (1e tranche) en buiten de G31 (2e tranche).

Uw voorgangster heeft er voor gekozen het budget focus mee te geven. Dat wil zeggen dat plannen ingediend konden worden tot een maximum van € 2 miljoen, zijnde 50% van de kosten (de overige 50% diende co-financiering te zijn). Dit geld kan gezien worden als een impuls waardoor partijen die in en met de wijk bezig zijn, in staat zijn het tij te keren. Voorwaarden zijn dat het moet gaan om een wijk van tenminste 2.500 inwoners die substantiële en cumulatieve problemen kent, en dat het plan is opgesteld en uitgevoerd gaat worden met lokale partijen. Steden hadden tot 1 maart 2009 om hun plannen in te dienen. Vervolgens hebben zij half april de gelegenheid gehad hun plannen aan ons, de Commissie, te presenteren. Op basis van zowel de plannen als de presentaties zijn wij tot ons advies gekomen. In het advies geven wij de overwegingen die wij als Commissie bij ons uiteindelijke advies hebben gehad.

Wij hebben de plannen op hun eigen merites beoordeeld, dat wil zeggen gewaardeerd op basis van de criteria zoals die in de brief aan de gemeenten genoemd stonden. Een toekenning op basis van de volgorde die dan ontstaat heeft onze voorkeur. Dit doet echter geen recht aan de motie van de Tweede Kamer, die voorziet in een voorrangregeling voor toekenning, en daarom vindt u in ons advies dan ook de toekenning die daarmee in lijn is.

Vóór u aan het serieuze leeswerk slaat, willen wij nog opmerken dat wij zeer van deze aanpak gecharmeerd zijn. De vraag aan gemeenten om een aanvraag in te dienen voor dit budget, heeft tot enthousiasmerende plannen geleid. Tijdens de presentaties, die veelal bezieling, enthousiasme en de wil om er ècht wat van te maken uitstraalden, is vaak nog aanvullende informatie verstrekt die maakte dat de plannen naar ons idee direct door kunnen naar de uitvoering. Zo is door de werkwijze een kwaliteitsimpuls in de plannen ontstaan. Een aantal gemeenten heeft ons teruggegeven, dat alleen de openstelling van het budget al maakte dat er in de wijk een nieuw soort elan is ontstaan. Dat is goed om te horen.

Wij zijn onder de indruk geraakt van de gepresenteerde aanpakken. Een aantal ervan verdient het om breder verspreid te worden. Wij realiseren ons dat niet ieder project zomaar op te pakken en elders uitrolbaar is, maar wij zien hier een duidelijke rol voor het rijk op het gebied van kennisdeling. Faciliteer met name de gemeenten die nog niet lang bezig zijn met wijkgericht werken daar waar nodig met best practices, verbind ze met andere steden met vergelijkbare problemen, en wees daarbij onorthodox. In ons kennismakingsgesprek hebben wij het met u gehad over een kick-offbijeenkomst die de start van de uitvoering van dit budget zou markeren. Dat zou een mooi moment kunnen zijn om gemeenten die al wat verder zijn in de wijkaanpak, de beginnende gemeenten te laten helpen met hun kennis en kunde. U bent minister van àlle wijken en hebt daarin met het budget 40+ wijken een afgebakend bedrag. Dat brengt per definitie met zich mee dat er teleurstelling ontstaat bij die gemeenten die nu niet in aanmerking komen voor het budget 40+ wijken. Het zou naar onze mening een goede invulling zijn van uw rol als u met name inzette op kennisdeling, verbinding en inspiratie - u kunt hiermee alle wijken faciliteren. Want er gebeuren waardevolle dingen in Nederland.

Wij hebben met zeer veel plezier gewerkt aan deze eerste tranche en kijken uit naar de tweede tranche.

Veel leesplezier,
de Commissie Budget 40+ wijken,

Doekle Terpstra (voorzitter),
Mária van Veen,
Sander van Bodegraven,
Lex Pouw.

EINDADVIES COMMISSIE BUDGET 40+ WIJKEN

0. Leeswijzer

In het voorliggende stuk geven wij de minister voor Wonen, Wijken en Integratie advies over de toekenning van € 30 miljoen aan 15 gemeenten die een plan hebben ingediend in het kader van het Budget 40+ wijken. In het eerste hoofdstuk beschrijven wij de aanleiding van dit budget, de instelling van de commissie en onze taakomschrijving. In hoofdstuk 2 geven wij een korte beschrijving van onze werkwijze. In hoofdstuk 3 zullen wij onze bevindingen weergeven en in hoofdstuk 4 treft u enkele constatering en slotopmerkingen aan.

1. Inleiding

In het Actieplan Krachtwijken van juli 2007 wordt een regeling aangekondigd voor wijken die niet tot de 40 prioritaire wijken behoren, maar die wel een vergelijkbare problematiek kennen. Er wordt gesproken van een extra bijdrage voor gemeenten die niet in staat zijn om met de reeds ter beschikking staande middelen en rijksregelingen de stevige leefbaarheidsproblemen van die wijken op te lossen.

De Tweede Kamer heeft hiervoor met de voorjaarsnota van 2008 budget beschikbaar gesteld: in totaal € 60 miljoen, in twee tranches van ieder € 30 miljoen (eerste tranche 2008-2009, tweede tranche 2009-2010). Zij heeft vervolgens aangegeven, dit geld met voorrang te willen bestemmen voor wijken binnen de G31 zonder of met maar één aandachtswijk (1e tranche) en buiten de G31 (2e tranche).

Het budget heeft focus meegekregen. Dat wil zeggen dat plannen ingediend konden worden tot een maximum van € 2 miljoen, zijnde 50% van de kosten (de overige 50% diende co-financiering te zijn). Dit geld kan gezien worden als een impuls waardoor partijen die in en met de wijk bezig zijn, in staat zijn het tij te keren. Er zijn voorwaarden gesteld aan toekenning: het moet gaan om een wijk van tenminste 2.500 inwoners die substantiële en cumulatieve problemen kent en het plan moet zijn opgesteld en moet uitgevoerd gaan worden met lokale partijen.

Het budget is op 5 november opengesteld middels een brief aan de G31. De termijn van indiening liep tot 1 maart 2009.

Wij zijn als commissie Budget 40+ wijken ingesteld (Staatsblad 24 februari 2009, nr. 123) om de ontvangen aanvragen in een rangorde te plaatsen, rekening houdend met bijzondere aanwijzingen van de Minister. De motie van de Tweede Kamer hebben wij als zodanig bij de advisering betrokken.

Op 15, 16 en 17 april j.l. hebben wij als commissie de steden de gelegenheid geboden hun plannen aan ons te presenteren. Op basis van zowel de plannen als de presentaties zijn wij tot ons advies gekomen.

2. Behandeling aanvraag en werkwijze commissie

Het Budget 40+ wijken is opengesteld voor wijken die kampen met substantiële en cumulatieve problemen. De gemeente kon daar samen met de betrokken partijen in die wijk een keuze in maken. De vijf criteria zijn ontleend aan de brief van 30 mei 2008 aan de Tweede Kamer over het wijkengeld.

De criteria zijn:

1. substantiële en cumulatieve problemen op het gebied van wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid;
2. a. de effectiviteit: de link tussen probleemanalyse en doelstellingen
b. de efficiëntie: de instrumentkeuze
c. legitimiteit: uitvoeringsaspecten;
3. betrekken andere partijen uit de wijk;
4. co-financiering;
5. integrale aanpak.

In november 2008 is door het ministerie een informatiebijeenkomst voor de gemeenten gehouden. Kort daarna is een brochure 'Tips en trucs' beschikbaar gekomen met wetenswaardigheden verzameld bij de wijkmanagers of projectleiders van de 40 aandachtswijken, ter ondersteuning voor de plannenmakers.

Er zijn in totaal 26 aanvragen ingediend met een totaal aangevraagd bedrag van ruim € 50 miljoen.

Wij zijn voorzien van een schriftelijk préadvies bestaand uit een beschrijving van het ingediende plan inclusief opvallendheden en een score van de criteria volgens het stoplichtsysteem. De aanvragende gemeenten zijn vervolgens uitgenodigd hun plan voor onze commissie toe te komen lichten. Dit is gebeurd in een snelle en korte, maar intensieve sessie zodat focus ontstond en wij een goed beeld kregen van energie en zwaartepunten in en van de (aanpak van de) stad. De voornaamste bevindingen en opvallendheden (in zowel positieve als in negatieve zin) uit het préadvies zijn vooraf aan de gemeenten ter kennis gebracht. Op deze wijze hebben zij die zaken bij hun presentatie kunnen betrekken en zich kunnen voorbereiden op onze vragen.

Net als de uitbundigheid bij het opstellen van hun aanvraag, viel het de commissie op dat het overgrote deel van de presentaties met een groot enthousiasme werden gedaan. In een aantal gevallen werd dat nog eens benadrukt door in de delegatie bewoners en/of andere betrokken partijen op te nemen.

In de brief aan de gemeenten van 5 november 2008 is ook gemeld dat de commissie is gevraagd te bezien of er plannen zijn die een innovatieve en onorthodoxe aanpak kennen. Na de beoordeling van de 26 aanvragen stellen wij dat er bij geen van de plannen elementen zijn die zodanig innovatief of onorthodox zijn dat daar een deel van het beschikbare subsidiebedrag voor moet worden gereserveerd.

3. De verdeling van de middelen

Als nadrukkelijke eis hebben wij gesteld dat wordt voldaan aan het criterium van substantiële en cumulatieve problemen op het gebied van wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid. Naast de informatie uit de aanvraag zelf hebben de gemeenten bij hun presentaties extra informatie kunnen verstrekken. In enkele gevallen is de aanvragende gemeenten in de gelegenheid gesteld nog een nadere toelichting na te zenden.

Wij hebben een enorm enthousiasme gezien bij de aanvragende gemeenten en hun partners om met 'hun' project aan de slag te gaan. In alle groepen zitten aanvragen die het verdienen om (al dan niet gedeeltelijk) te worden gehonoreerd. Het budget is echter minder dan het totaal aangevraagde bedrag.

Wij hebben de plannen op hun eigen merites beoordeeld, dat wil zeggen gewaardeerd op basis van de criteria zoals die in de brief aan de gemeenten genoemd stonden. Een toekenning op basis van de volgorde die dan ontstaat heeft onze voorkeur. Dit doet echter geen recht aan de motie van de Tweede Kamer, die voorziet in een voorrangregeling voor toekenning, en daarom vindt u in ons advies dan ook de toekenning die daarmee in lijn is.

De 13 gemeenten uit de eerste voorrangsgroep voldoen allemaal in voldoende mate aan de gestelde criteria. De toekenning kan worden gesteld op het maximum bedrag ad € 2 mln. Daar is € 26 mln. mee gemoeid. Uit de 2^e voorrangsgroep (gemeenten met 1 aandachtswijk) kunnen dan vervolgens de twee best scorende plannen worden gekozen. Ook die krijgen € 2 mln. subsidie.

Dit komt neer op toekenning aan:

Gemeente	Naam van het plan	Wijk
Almelo	Ossenkoppelerhoek	Ossenkoppelerhoek
Amersfoort	Liendert: "Wijk in beweging"	Liendert
Breda	Haagse Beemden	Haagse Beemden
Den Bosch	Boschveld	Boschveld
Emmen	Wijkplan Emmermeer	Emmermeer
Haarlem	De Zomerzone	Zomerzone
Heerlen	Buurtactieplan Passart	Passart
Helmond	Wijkhuis Brede School Helmond-West	Helmond-West
Hengelo	Berflo Es, kansen scheppen, stappen maken	Berflo Es
Leiden	Slaaghwijk aan de slag	Slaaghwijk
Lelystad	Boswijk Zuid: Kom aan boord!	Boswijk Zuid
Sittard-Geleen	Thienbunder, Achtbunder, Sanderbout (TAS)	TAS
Tilburg	Kruidenbuurt	Kruidenbuurt
Venlo	Leutherberg en Vogelhut	Leutherberg en Vogelhut
Zwolle	Wijkactieplan Diezerpoort 2009-2011	Diezerpoort

In de bijlagen vindt u een schematische weergave van ons eindoordeel.

4. Enkele constateringens/slotopmerkingen

Wij hebben veel enthousiasme gezien bij de aanvragers voor het Budget 40+ wijken. De aanvragen in papier (soms nog voorzien van beeld en geluid) zijn met grote inzet vervaardigd. De tijdsduur voor het houden van de presentaties was op zich kort. Dat heeft, voor zover het de commissie bekend is, niet geleid tot onevenwichtigheden in de mogelijkheid tot het verstrekken van informatie.

De plannen of projecten getuigen naar onze indruk van een veel bredere samenwerking van partijen dan een jaar of 10 geleden. Partijen als bewoners, bewonersorganisaties, middenstand, bedrijven en vele anderen zijn nu veel meer en veel vaker betrokken bij de opzet en bij de uitvoering van plannen. Het thema van het doorbreken van de verkokering in de samenwerking tussen partijen bij wijkaanpak, is ons opgevallen. Wij hebben geconstateerd dat gemeenten met name bij de sociale maatregelen in de wijkaanpak vaak moeite hebben om de interne verkokering te doorbreken. Enkele gemeenten vielen daarbij in positieve zin op. Wij stellen voor om die goede voorbeelden uit te venten. De rijksoverheid zou dit kunnen mede kunnen stimuleren door partijen bij elkaar te brengen en door het organiseren, of ondersteunen van experimenten.

De gemeenten die de aanvragen hebben ingediend zijn heel verschillend omgegaan met de betrokken partijen uit de wijk. Wij zijn van oordeel dat de plannen waarbij naast de corporaties ook bewoners en bewonersorganisaties, middenstanders en bedrijven, scholen en sportorganisaties hebben meegedaan en hun enthousiasme is opgewekt grote invloed hebben op de slaagkans van de wijkaanpak.

Wij hebben met elkaar de mogelijkheid besproken om een symposium te organiseren na deze toekenning van de eerste tranche van het Budget 40+ wijken. Het doel daarvan is om gebruik te maken van het opgewekte enthousiasme. Wij hebben veel waardevolle dingen gezien die het waard zijn om ter kennis te brengen van anderen die actief zijn in de wijkaanpak. Misschien kunnen er combinaties tot stand komen waar men kan profiteren van elkaars ideeën en ervaringen. Als er iets dergelijks wordt georganiseerd, dan willen wij daar met plezier onze bijdrage aan leveren.

Bijlagen

1. totaaloverzicht scores plannen (gerangschikt op score)
2. totaaloverzicht toegekende plannen

BIJLAGE 1 / totaaloverzicht scores plannen (gerangschikt op score)

gemeente	categorie*	scores **					eindcijfer					
		1	2	3	1	2a		2b	2c	3	4	5
1 Almelo	x											20
2 Den Bosch	x											20
3 Amersfoort	x											20
4 Emmen	x											20
5 Heerlen	x											20
6 Den Haag	x											20
7 Zwolle	x											19
8 Breda	x											19
9 Utrecht	x											18
10 Leiden	x											18
11 Dordrecht	x											18
12 Haarlem	x											18
13 Hengelo	x											17
14 Helmond	x											17
15 Tilburg	x											17
16 Lelystad	x											17
17 Enschede	x											17
18 Venlo	x											17
19 Zaanstad	x											16
20 Schiedam	x											16
21 Sittard-Geleen	x											15
22 Alkmaar	x											15
23 Rotterdam	x											15
24 Leeuwarden	x											12
25 Amsterdam	x											11
26 Nijmegen	x											10
LEGENDA												
*	categorie 1: G31 zonder WWI-wijk											
	categorie 2: G31 met één WWI-wijk											
	categorie 3: G31 met meer dan een WWI-wijk											
**	1 / substantiële en cumulatieve problemen											
	2a / effectiviteit											
	2b / efficiëntie											
	2c / legitimiteit											
	3 / betrekken partijen											
	4 / co-financiering											
	5 / integrale aanpak											

BIJLAGE 2 / totaaloverzicht toegekende plannen

	gemeente	categorie*			scores **					eind- cijfer		
		1	2	3	1	2a	2b	2c	3		4	5
	1 Almelo	x										20
	2 Den Bosch	x										20
	4 Emmen	x										20
	7 Zwolle	x										19
	8 Breda	x										19
	10 Leiden	x										18
	12 Haarlem	x										18
	13 Hengelo	x										17
	14 Helmond	x										17
	15 Tilburg	x										17
	16 Lelystad	x										17
	18 Venlo	x										17
	21 Sittard-Geleen	x										15
	3 Amersfoort		x									20
	5 Heerlen		x									20
	11 Dordrecht		x									18
	17 Enschede		x									17
	19 Zaanstad		x									16
	20 Schiedam		x									16
	22 Alkmaar		x									15
	24 Leeuwarden		x									12
	26 Nijmegen		x									10
	6 Den Haag			x								20
	9 Utrecht			x								18
	23 Rotterdam			x								15
	25 Amsterdam			x								11
LEGENDA												
*	categorie 1: G31 zonder WWI-wijk											
	categorie 2: G31 met één WWI-wijk											
	categorie 3: G31 met meer dan een WWI-wijk											
**	1 / substantiële en cumulatieve problemen											
	2a / effectiviteit											
	2b / efficiëntie											
	2c / legitimiteit											
	3 / betrekken partijen											
	4 / co-financiering											
	5 / integrale aanpak											